

TÜRKİYE- AZERBAIJAN İKİZ KARDEŞTİR

Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan ve Türkmenistan bizim kardeş ülkelerimizdir. Ancak Türkiye ve Azerbaycan ikiz kardeşlerdir. Bu sözümün kaynağı Ulu Önder Atatürk'ün "Azerbaycan'ın sevinci sevincimiz, kederi kederimizdir" sözüdür. Bu duyguları ancak ikiz kardeşler hisseder. Başka bir ifadeyle, Türkiye'nin can Azerbaycan ile ilişkileri çok özeldir.

SSCB'nin dağılmasından sonra bağımsızlığını yeniden kazanan Azerbaycan'ı ilk tanıyan ülke Türkiye olmuştur. Bağımsızlığını yeniden ilan ettiği ilk gün ve aylarda Türkiye Azerbaycan'ın ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmıştır. Önce Bakü'de Başkonsolosluk açan Türkiye daha sonra 14 Ocak 1992 tarihinde Başkonsolosluğu Büyükelçiliğe dönüştürmüş ve diplomatik ilişkiler kurmuştur.

Geçen 30 yıla baktığımızda iki ülkenin siyasi, ekonomik, enerji, turizm, askeri, kültürel ve eğitim alanlarında birbirine kenetlendiğini görürüz. Can Azerbaycan'ın topraklarının işgali nedeniyle Türkiye 1993 yılında Ermenistan'la diplomatik ilişkilerini kesmiş, ortak sınırını kapatmıştır. 3. bir ülkeye destek amacıyla 2. bir ülke ile diplomatik ilişkilerini kesen ve sınırını kapatan dünyada başka bir ülke yoktur. Bu dayanışma 30 yılı aşkın bir süredir devam etmektedir. Dünya'da aynı soydan gelen, aynı dili konuşan çok sayıda ülke bulunmaktadır. Bunlardan bir çoğu birbirine hasım ve bazıları da Rusya-Ukrayna örneğinde olduğu gibi savaş halindedir. Türkiye ve Azerbaycan arasındaki siyasi dayanışma, birçok ülke ile ilişkilerde ve uluslararası kuruluşlarda kendini göstermektedir. Örneğin 2014 yılında Prag'da düzenlenen AB Doğu Ortaklığı Zirvesinde Türkiye aleyhine konuşan Ermenistan Cumhurbaşkanı Serge Sarkisyan'a, Cumhurbaşkanı İlham Aliyev masada "Türkiye yok amma ben varım" diyerek kardeşlik dayanışmasını göstermiştir. 10 Kasım 2022 tarihine kadar yaklaşık 30 yıl Azerbaycan Ermenistan'la savaş halinde olmasına rağmen Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattı, Bakü-Tiflis-Erzurum doğalgaz boru hattı, Trans anadolu doğalgaz boru hattı (TANAP), Bakü-Tiflis-Kars demiryolu hattı, Petkim'in yanı sıra STAR Rafineri ve Petlim Limanı gibi mega projelerini Türkiye'ye yönlendirmiş böylece milyonlarca Türk vatandaşına istihdam sağlamıştır. Azerbaycan'ın Türkiye'ye yaptığı toplam yatırım tutarı yaklaşık 20 milyar dolardır. Türkiye'nin Azerbaycan'a yatırımları ise yaklaşık 15 milyar dolar olmuştur. Askeri işbirliği çerçevesinde Türkiye ordusunun modelinde bir Azerbaycan ordusu kurulmuş, Türkiye'nin NATO'dan edindiği tecrübe ve birikimler Azerbaycan silahlı kuvvetleriyle paylaşılmıştır ve paylaşılmaktadır. Bunun sonucunda da Azerbaycan'ın modern

ve çevik ordusu 44 günlük Vatan Muharebesi'nde tarihi bir destan yazarak düşmanı büyük hezimete uğratmıştır. 15 Haziran 2021 tarihinde Şuşa'da imzalanan Şuşa Beyannamesi müttefikliğimizin tapusu olmuştur. İki ülkenin parlamentolarınca onaylanan ve anlaşma niteliği

kazanan Şuşa Beyannamesi ikili ilişkilerimizin tüm veçhelerini içermektedir.

Özetle, diplomatik ilişkilerimizin 30.yıl dönümünde ilişkiler her anlamda gelişmiş, güçlenmiştir.

Karabağ'ın kalkınması için Türkiye gereken işbirliği-

lar, Fuzuli Havalimanı, otel inşaatları ve enerji yatırımları yer almaktadır. Türkiye Karabağ'ın tarımsal kalkınması için Azerbaycan'a gereken destekleri vermektedir. Bu bağlamda Azerbaycan'da faaliyet gösteren Ziraat Bankası yatırım ve finans desteği sağlamaktadır.

Savaş sonrası dönemde Türkiye-Azerbaycan ilişkileri daha da güçlenmiştir. Bunun en somut örneği ve belgesi 15 Haziran 2021 tarihinde Şuşa'da imzalanan ve anlaşma niteliğinde olan, iki ülkenin parlamento tarafından da onaylanan Şuşa Beyannamesi'dir. Şuşa Beyannamesi geçmiş dönem de imzalanan anlaşma ve söylemlere atıfla, gelecek dönem yürütülecek işbirliği için bir yol haritasıdır. Bu önemli anlaşma okullarda ders kitabı olarak okutulmalıdır. Şuşa Beyannamesi gelecekte siyasi, iktisadi, enerji, turizm, askeri, kültürel ve eğitim gibi sosyal alanlardaki işbirliğimiz için bizlere yol göstermektedir.

ni göstermektedir. Karabağ kadim Türk toprağıdır. Bir Azerbaycan Türk'ü Karabağ için ne hissediyorsa Türk vatandaşı da aynı duyguyu hissetmektedir. Karabağ'da alt yapı ve üst yapı projeleri iki ülkenin firmaları tarafından birlikte gerçekleştirilmektedir. Bunlar arasında yol-

ve eğitim gibi sosyal alanlardaki işbirliğimiz için bizlere yol göstermektedir.

Savaş sonrası dönemde Türkiye-Azerbaycan ilişkileri yeni bir boyut kazanmıştır. Bu bağlamda savunma sanayisinde ortak üretim yapılması, silahlı kuvvetler arasında

işbirliği ve askeri tatbikatların artırılması kararlaştırılmıştır. Azerbaycan askeri yapısına, Türkiye modelinden esinlenerek komando birlikleri katılmıştır. Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev'in Azerbaycan ordusunu Türk Ordusu'nun küçük modeli yapacağını açıklaması gündən güne gerçekleşmektedir. Ayrıca savaş sonrası iki ülkenin devlet yetkilileri arasındaki karşılıklı ziyaretlerin de arttığı gözlemlenmektedir.

2.Karabağ Savaşı Türk ve Azerbaycan halklarını birbirine daha da yakınlaştırmıştır. Bunda, savaş döneminde ve savaş sonrasında Türkiye'nin Azerbaycan'a verdiği siyasi ve diplomatik desteği gözler önüne seren medyanın önemli bir rolü olmuştur. Ayrıca savaş sonrasında ortaya

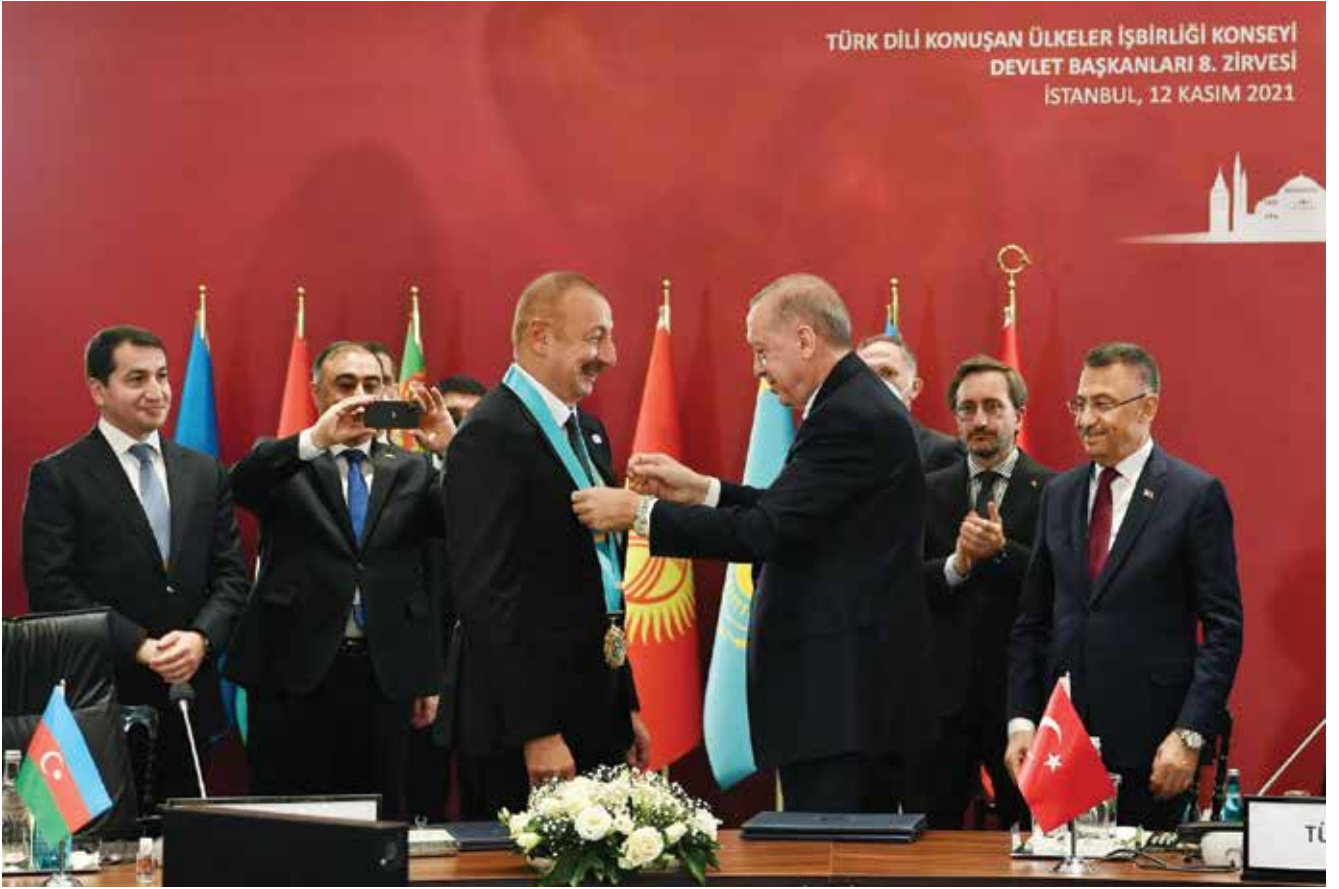
çıkan yeni gerçekten hareketle Güney Kafkasya'da barış, huzur ve kalkınmanın sağlanması amacıyla Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin normalleşme süreci başlatılmıştır.

Şuşa'nın 2023 yılı için Türk Dünyası Kültür Başkenti seçilmesi, Şuşa'ya verilen önemin somut bir göstergesidir. Kafkasların incisi, kültür merkezi olan Şuşa'nın Türk dünyasına tanıtılması ve Türk dünyası tarafından sahiplenilmesi Şuşa'nın bölgesel ve jeostratejik konumuna önemli değerler kazandıracaktır. İkinci Karabağ Savaşı'nın bitmesinden bir yıl sonra Bursa'da alınan bu vizyoner karar Azerbaycan'ın tarihi zaferine büyük anlam yüklemektedir.

2023 Yılında başta Türk dünyasından olmak üzere milyonlarca turisti ağırlayacak olan Şuşa'yı düşmandan kurtarmak için Azerbaycan ordusunun gösterdiği tarihi kahramanlığın gözler önüne serilmesi bakımından ayrı bir önem arz etmektedir. Şuşa bundan sonra açık hava müzesi işlevi görecektir.

Azerbaycan'ın tarihi asırlara dayanmakta ve kültürel zenginlik bakımından Türk dünyasında önemli bir yeri bulunmaktadır. Azerbaycan'ın Türk Yurdu olması Selçuklular zamanındadır. Tuğrul ve Çağrı Beyler bu bölgeye pek çok akın yapmıştır. Bölgenin fethinden itibaren çok sayıda Oğuz (Türkmen) toplulu-

ğu buralara yerleşmiştir. 1400'lü yıllarda Karakoyunlular ve Akkoyunlular Azerbaycan'a hükmetti. Bölgedeki Türk nüfusu bu dönemde daha da arttı. Karakoyunlular Timur ve Çağataylara karşı akınlarını Azerbaycan üzerinden yapmıştır. Azerbaycan'da 1808-1828 yılları arasında kendi benliklerini devam ettiren Derbend, Kuba, Lenkeran, Şeki, Revan, Şirvan(Bakü), Karabağ, Gence, İrevan ve Nahçıvan'da Azerbaycanlı Türk hükümdarları vardı. Bu hanlıklar tarih boyunca stratejik bir önem taşımıştır. 1828 tarihinde imzalanan Türkmençay Antlaşması ile Azerbaycan toprakları Rusya ile İran arasında paylaşılmış ve 1917 yılında Çarlık Rusya'nın yıkılmasından sonra modern Azerbaycan devleti 1918 yılında kurulmuştur. Bu cumhuriyetin ömrü 23 ay sürmüş, Azerbaycan 1920 yılında SSCB'ne dahil olmuştur.

Azerbaycan çok sayıda ünlü yazar, şair ve besteci yetiştirmiştir. Azerbaycan halkının 70 yıl SSCB sistemi içerisinde yer almasına rağmen kültürel değerlerini koruması ve yetmiş aydınlarını sahiplenmesi takdire şayandır. Mevcut Azerbaycan yönetimi Azerbaycan'ın kültürel ve manevi değerlerine önem vermekte ve bunların korunması amacıyla çok sayıda etkinlik düzenlemektedir. Sosyal hayatın durumu ve görünürlüğü bakımından Azerbaycan'ın bölgenin çekim merkezi olduğu görülmektedir. Azerbaycan

halkının müziğe muazzam bir ilgisi vardır. Müzik, Azerbaycan halkının kültürel yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. Azerbaycan halkı, sinema, opera ve tiyatro gibi sahne sanatlarına da büyük ilgi duymaktadır.

2007 yılında Bakü-Tiflis-Ceyhan ham petrol boru hattının ve aynı yıl Bakü-Tiflis-Erzurum doğalgaz boru hattının devreye girmesiyle birlikte Azerbaycan'ın gelirleri hızla artmış, yönetim bu gelirleri ülkenin kalkınması, ordunun ihtiyaçlarının karşılanması, modern silahlar satın alınması için harcamıştır. 2010 yılından itibaren Azerbaycan bütçesi fazla vermeye başlamıştır. Sonuçta ekonomik gücü artan Azerbaycan'ın siyasi ve askeri gücü de artmıştır. Bunun en somut örneği 44 gün süren Vatan Muharebesinde görülmüştür. ❀

Karabağ Azerbaycan'dır !

Kaynak:

01.03.2008-15.09.2012 tarihleri arasında Azerbaycan'da Büyükelçilik yaptım. Sonrasında Azerbaycan'la ilişkilerimi sürdürdüm. Dolayısıyla makalede yer alan bilgiler Büyükelçilik görevim ve sonrasında edindiğim verilerden oluşmaktadır.